ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 18ης Μαΐου 2006 *

Στην υπόθεση C-343/04,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του Πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971 για την ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της Συμβάσεως, της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπέβαλε το Oberster Gerichtshof (Αυστρία) με απόφαση της 21ης Ιουλίου 2004, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 10 Αυγούστου 2004, στο πλαίσιο της δίκης

Land Oberösterreich

κατά

ČEZ as,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο τμήματος, K. Schiemann (εισηγητή), N. Colneric, J. N. Cunha Rodrigues, και E. Levits, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: M. Poiares Maduro
γραμματέας: B. Fülöp, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 13ης Οκτωβρίου 2005,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— το Land Oberösterreich, εκπροσωπούμενο από τους J. Hintermayr και C. Hadeyer, Rechtsanwälte,

— η ČEZ as, εκπροσωπούμενη από τον W. Moringer, Rechtsanwalt,

— η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Nowakowski,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον M. Bethell,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον A-M. Rouchaud και την W. Bogensberger,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Ιανουαρίου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 16, σημείο 1, στοιχείο α΄, της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7), όπως τροποποιήθηκε με τη Σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 για την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας (ΕΕ 1982, L 388, σ. 24), με τη Σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1982 για την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΕΕ 1982, L 388, σ. 1), με τη Σύμβαση της 26ης Μαΐου 1989 για την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας (ΕΕ L 285, σ. 1) και με τη Σύμβαση της 29ης Νοεμβρίου 1996 για την προσχώρηση της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας (ΕΕ 1997, C 15, σ. 1) (στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Land Oberösterreich (ομοσπόνδου κράτους του Oberösterreich της Αυστρίας) και της εταιρίας ČEZ as (στο εξής: «ČEZ») σχετικά με εκπομπές σε βάρος αγροτεμαχίων των οποίων το ως άνω ομόσπονδο κράτος έχει την κυριότητα στην Αυστρία, λόγω της εκ μέρους της εταιρίας αυτής λειτουργίας του πυρηνικού σταθμού του Temelin, ευρισκομένου στο έδαφος της Τσεχικής Δημοκρατίας.

Το νομικό πλαίσιο

Η Σύμβαση των Βρυξελλών

3 Το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, το οποίο περιλαμβάνεται στον αφορώντα τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας τίτλο ΙΙ, στο τμήμα 1, που τιτλοφορείται «Γενικές διατάξεις», προβλέπει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρούσας Συμβάσεως, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους αυτού, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.»

4 Κατά το άρθρο 4, πρώτο εδάφιο, της ίδιας Συμβάσεως:

«Αν ο εναγόμενος δεν έχει κατοικία στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους, η διεθνής δικαιοδοσία σε κάθε συμβαλλόμενο κράτος ρυθμίζεται από το δίκαιο του κράτους αυτού, με την επιφύλαξη του άρθρου 16.»

5 Το άρθρο 5 της Συμβάσεως των Βρυξελλών, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα 2 του εν λόγω τίτλου ΙΙ, που τιτλοφορείται «Ειδικές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας», ορίζει τα ακόλουθα:

«Πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους μπορεί να εναχθεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος:

[...]

3) ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός·

[...]»

6 Το άρθρο 16 της Συμβάσεως των Βρυξελλών, το οποίο αποτελεί το τμήμα 5 του τίτλου ΙΙ αυτής, με τίτλο «Αποκλειστική διεθνής δικαιοδοσία», ορίζει ότι:

«Αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η κατοικία, έχουν:

1) α) σε υποθέσεις εμπράγματων δικαιωμάτων επί ακινήτων και μισθώσεων ακινήτων, τα δικαστήρια του συμβαλλόμενου κράτους της τοποθεσίας του ακινήτου·

[...]»

Η εθνική νομοθεσία

7 Το άρθρο 364, παράγραφος 2, του αυστριακού αστικού κώδικα (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, στο εξής: «ABGB») έχει ως ακολούθως:

«Ο κύριος ακινήτου μπορεί να απαγορεύσει στον κύριο γειτονικού ακινήτου τις προερχόμενες από το γειτονικό αυτό ακίνητο επενέργειες από υγρά λύματα, καπνό, αέρια, θερμότητα, οσμές, θόρυβο, δονήσεις και παρόμοιες αιτίες, εφόσον οι επενέργειες αυτές υπερβαίνουν το σύνηθες, κατά τα ισχύοντα στον συγκεκριμένο τόπο, μέτρο και παραβλάπτουν ουσιωδώς τη συνήθη για την περιοχή χρήση του ακινήτου. Σε κάθε περίπτωση δεν επιτρέπεται η άμεση παροχέτευση διά του ακινήτου χωρίς ειδικό νόμιμο τίτλο.»

8 Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι η αγωγή που ασκήθηκε βάσει της διατάξεως αυτής αποσκοπεί στην παύση των εκπομπών σε βάρος ακινήτου ή, τουλάχιστον, στην αποτροπή τους μέσω των κατάλληλων μέτρων. Δυνάμει της εθνικής νομολογίας η εν λόγω αγωγή εξομοιώνεται προς αρνητική αγωγή (actio negatoria ή «Eigentumsfreiheitsklage»), η οποία αφορά αξίωση στηριζόμενη στο δικαίωμα της ιδιοκτησίας.

9 Το άρθρο 364 a του ABGB ορίζει τα εξής:

«Εντούτοις, αν η βλάβη προκαλείται από εγκατάσταση μεταλλείου ή εγκεκριμένη από την αρχή εγκατάσταση επί του γειτονικού ακινήτου, κατά τρόπο που υπερβαίνει τα αποδεκτά όρια, ο κάτοχος του ακινήτου μπορεί μόνο να ζητήσει δικαστικά την αποκατάσταση της προκληθείσας ζημίας, έστω και αν η ζημία προκλήθηκε από παράγοντες που δεν ελήφθησαν υπόψη κατά τη διαδικασία έγκρισης ενώπιον της αρχής.»

10 Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι το ως άνω δικαίωμα χρηματικής αποζημιώσεως είναι ανεξάρτητο από οιοδήποτε πταίσμα και διέπεται από το δίκαιο των σχέσεων γειτονίας.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

11 Το Land Oberösterreich είναι κύριος διαφόρων γηπέδων χρησιμοποιούμενων για γεωργική δραστηριότητα και για την πραγματοποίηση δοκιμαστικών καλλιεργειών, στα οποία ευρίσκονται οι εγκαταστάσεις μιας γεωργικής σχολής. Τα γήπεδα αυτά ευρίσκονται σε απόσταση 60 km περίπου από τον πυρηνικό σταθμό του Temelin, ο οποίος άρχισε να λειτουργεί δοκιμαστικά στις 9 Οκτωβρίου 2000. Την εκμετάλλευση του εν λόγω σταθμού έχει αναλάβει η ČEZ, η οποία είναι μια τσεχική επιχείρηση παραγωγής ηλεκτρικής ενεργείας κατεχόμενη κατά 70 % από το τσεχικό δημόσιο και η οποία λειτουργεί σε ιδιόκτητο οικόπεδό της το πυρηνικό εργοστάσιο.

12 Ενεργώντας με την ιδιότητα του κυρίου των ως άνω γηπέδων και εκτιμώντας ότι η λειτουργία ενός πυρηνικού σταθμού αποτελεί όχι μια μορφή ασκήσεως δημόσιας εξουσίας, αλλά πράξη διαχειρίσεως εντασσόμενη στην ιδιωτική οικονομία και υπαγόμενη στην αρμοδιότητα των αστικών δικαστηρίων, το Land Oberösterreich άσκησε στις 31 Ιουλίου 2001 αγωγή ενώπιον του Landesgericht Linz κατά της ČEZ.

13 Η εν λόγω αγωγή είχε ως αίτημα, κυρίως, να υποχρεωθεί η ČEZ να παύσει τα αποτελέσματα σε βάρος των γηπέδων του Land Oberösterreich τα οποία απορρέουν από την προερχόμενη από τον σταθμό του Temelin ιοντίζουσα ακτινοβολία, στον βαθμό που τα αποτελέσματα αυτά υπερβαίνουν εκείνα που θα συνεπαγόταν η λειτουργία ενός πυρηνικού σταθμού σύμφωνα με το σημερινό στάδιο εξελίξεως της τεχνικής. Επικουρικώς, το Land Oberösterreich ζήτησε να παύσει η δημιουργία κινδύνων εξαιτίας της ακτινοβολίας αυτής, στον βαθμό που οι κίνδυνοι αυτοί υπερβαίνουν εκείνους που θα συνεπαγόταν η λειτουργία ενός πυρηνικού σταθμού σύμφωνα με το σημερινό στάδιο εξελίξεως της τεχνικής.

14 Κατά το Land Oberösterreich, η ιοντίζουσα ακτινοβολία που προέρχεται από τον σταθμό του Temelin συνιστά εκπομπή υπό την έννοια του άρθρου 364, παράγραφος 2, του ABGB. Η ραδιενέργεια που δημιουργεί ο σταθμός αυτός κατά τη διάρκεια του σημερινού πειραματικού σταδίου ή, εν πάση περιπτώσει, ο κίνδυνος μολύνσεως του εδάφους σε περίπτωση κανονικής λειτουργίας του σταθμού και, κατά μείζονα λόγο, σε περίπτωση δυσλειτουργίας του υπερβαίνουν το σύνηθες μέτρο για τη σχετική περιοχή και παραβλάπτουν διαρκώς την κανονική χρήση των ανηκόντων στο Land Oberösterreich γηπέδων για σκοπούς κατοικίας, λειτουργίας της γεωργικής σχολής και αγροκαλλιέργειας. Επομένως, πληρούνται οι προϋποθέσεις ασκήσεως αρνητικής αγωγής, έχουσας ενδεχομένως προληπτικό χαρακτήρα.

15 Η ČEZ επικαλέστηκε έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας των αυστριακών δικαστηρίων, ισχυριζόμενη ιδίως ότι το άρθρο 16, σημείο 1, στοιχείο α', της Συμβάσεως των Βρυξελλών δεν έχει εφαρμογή επί αγωγής με αίτημα την παύση εκπομπών. Μια τέτοια αγωγή έχει χαρακτήρα αγωγής αποζημιώσεως, οπότε υπάγεται στο άρθρο 5, σημείο 3, της εν λόγω Συμβάσεως. Η ČEZ θεωρεί επιπλέον ότι μια απόφαση αυστριακού δικαστηρίου σε βάρος της που να την υποχρεώνει να παύσει τέτοιες εκπομπές θα συνιστούσε προσβολή της εδαφικής κυριαρχίας και της αρμοδιότητας των εθνικών δικαστηρίων της Τσεχικής Δημοκρατίας, κατά παράβαση του διεθνούς δικαίου, και δεν θα μπορούσε να εκτελεστεί στο έδαφός της.

16 Με απόφαση της 17ης Απριλίου 2002 το Landesgericht Linz έκρινε εαυτό αναρμόδιο να εκδικάσει την αγωγή του Land Oberösterreich. Η απόφαση αυτή εξαφανίστηκε κατόπιν ασκήσεως εφέσεως ενώπιον του Oberlandesgericht Linz, το οποίο έκρινε, με απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2003, ότι τα αυστριακά δικαστήρια είναι αρμόδια προς εκδίκαση τέτοιων διαφορών δυνάμει του άρθρου 16, σημείο 1, στοιχείο α΄, της Συμβάσεως των Βρυξελλών.

17 Επιληφθέν αιτήσεως αναιρέσεως («Revision») κατά της τελευταίας αυτής αποφάσεως, το Oberster Gerichtshof σημειώνει ότι από τη δικογραφία δεν προκύπτει αν ο πυρηνικός σταθμός του Temelin έχει λάβει άδεια της αρμόδιας αρχής όπως αυτή περί της οποίας κάνει λόγο το άρθρο 364 a του ABGB.

18 Το εν λόγω δικαστήριο θεωρεί εξάλλου ότι, με βάση τη νομολογία του Δικαστηρίου, δεν μπορεί να προσδιοριστεί με βεβαιότητα αν μια αγωγή όπως η ασκηθείσα δυνάμει του άρθρου 364, παράγραφος 2, του ABGB καλύπτεται από το άρθρο 16, σημείο 1, στοιχείο α΄, της Συμβάσεως των Βρυξελλών ή αν εμπίπτει στην περίπτωση περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο 5, σημείο 3, της εν λόγω Συμβάσεως.

19 Υπό τις συνθήκες αυτές το Oberster Gerichtshof αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει η φράση "*υποθέσεις εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων*" του άρθρου 16, σημείο 1, στοιχείο α΄, της Συμβάσεως [των Βρυξελλών] την έννοια ότι καλύπτει και (προληπτικές) αρνητικές αγωγές, με τις οποίες ζητείται η απαγόρευση εκπομπών από ακίνητο ευρισκόμενο σε γειτονικό κράτος —που δεν είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως— (στη συγκεκριμένη περίπτωση: επενεργειών από ιοντίζουσες ακτινοβολίες, προερχομένων από πυρηνικό εργοστάσιο στην Τσεχική Δημοκρατία) σε ακίνητο της κυριότητας του ενάγοντος, σύμφωνα με το άρθρο 364, παράγραφος 2, του [ABGB];»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

20 Με το ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν το άρθρο 16, σημείο 1, στοιχείο α΄, της Συμβάσεως των Βρυξελλών έχει την έννοια ότι υπάγεται στην κατηγορία των διαφορών που αφορούν «υποθέσεις εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων» υπό την έννοια της διατάξεως αυτής μια αγωγή η οποία, όπως η ασκηθείσα στην υπόθεση της κύριας δίκης βάσει του άρθρου 364, παράγραφος 2, του ABGB, αποσκοπεί στην παρεμπόδιση των εκπομπών που θίγουν ή υπάρχει κίνδυνος να θίξουν ακίνητα των οποίων κύριος είναι ο ασκήσας την αγωγή αυτή και που προκαλούνται λόγω της ιοντίζουσας ακτινοβολίας, η οποία προέρχεται από πυρηνικό σταθμό ευρισκόμενο στο έδαφος κράτους που γειτνιάζει με εκείνο στο οποίο ευρίσκονται τα ακίνητα αυτά.

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

21 Πρέπει να σημειωθεί, εκ προοιμίου, ότι, μολονότι η Τσεχική Δημοκρατία δεν ήταν συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση των Βρυξελλών την ημερομηνία κατά την οποία το Land Oberösterreich προσέφυγε ενώπιον των αυστριακών δικαστηρίων, οπότε η εναγομένη της κύριας δίκης δεν ήταν τότε εγκατεστημένη στο έδαφος συμβαλλομένου κράτους, τούτο δεν εμποδίζει την ενδεχόμενη εφαρμογή του άρθρου 16 της ως άνω Συμβάσεως, όπως προκύπτει ρητά από το άρθρο 4, πρώτο εδάφιο, αυτής.

22 Εξάλλου, πρέπει να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 1, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, η Σύμβαση αυτή εφαρμόζεται μεν, ανεξάρτητα από το είδος του επιληφθέντος δικαστηρίου, «σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις», αλλά «δεν καλύπτει [...] φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις». Από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η έννοια των «αστικών και εμπορικών υποθέσεων» πρέπει να θεωρείται αυτοτελής, ερμηνευτέα σε συνάρτηση, αφενός, με τους σκοπούς και το σύστημα της Συμβάσεως αυτής και, αφετέρου, με τις γενικές αρχές που συνάγονται από το σύνολο των εθνικών δικαιικών συστημάτων. Το πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως των Βρυξελλών προσδιορίζεται κυρίως ανάλογα με τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τη φύση των εννόμων σχέσεων μεταξύ των διαδίκων ή το ίδιο το αντικείμενο της διαφοράς (βλ. ιδίως την απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1980, 814/79, Rüffer, Συλλογή τόμος 1980/III, σ. 493, σκέψεις 7 και 14).

23 Το αιτούν δικαστήριο, στο οποίο εναπόκειται να εξετάσει τα στοιχεία αυτά και να προσδιορίσει, λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του Δικαστηρίου, αν η Σύμβαση των Βρυξελλών έχει εφαρμογή σε διαφορά όπως αυτή της οποίας έχει επιληφθεί, δεν υπέβαλε στο Δικαστήριο ερώτημα επί της ερμηνείας του άρθρου 1 της εν λόγω Συμβάσεως. Λαμβάνοντας υπόψη το στοιχείο αυτό και την απάντηση που δίδεται κατωτέρω στο υποβληθέν ερώτημα, παρέλκει η περαιτέρω εξέταση του περιεχομένου της εν λόγω διατάξεως.

Επί της ερμηνείας του άρθρου 16, σημείο 1, στοιχείο α΄, της Συμβάσεως των Βρυξελλών

24 Όπως προκύπτει από το άρθρο 16, σημείο 1, στοιχείο α΄, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, τα δικαστήρια του συμβαλλομένου κράτους της τοποθεσίας του ακινήτου είναι τα μόνα αρμόδια στον τομέα των εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων.

25 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, για τη διασφάλιση, στο μέτρο του δυνατού, της ισότητας και της ομοιομορφίας των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Σύμβαση των Βρυξελλών για τα συμβαλλόμενα κράτη και τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, η έννοια της εκφράσεως «σε υποθέσεις εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων» πρέπει να καθορίζεται κατά τρόπο αυτοτελή στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου (βλ. ιδίως την απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 1990, C-115/88, Reichert και Kockler, Συλλογή 1990, σ. I-27, σκέψη 8).

26 Ομοίως, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι οι διατάξεις του άρθρου 16 της Συμβάσεως των Βρυξελλών, ιδίως αυτές του σημείου 1, στοιχείο α΄, ως εισάγουσες εξαίρεση από τους περί διεθνούς δικαιοδοσίας γενικούς κανόνες της Συμβάσεως αυτής, δεν πρέπει να ερμηνεύονται ευρύτερα απ' ό,τι απαιτεί ο σκοπός τους (βλ. ιδίως την απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 2005, C-73/04, Klein, Συλλογή 2005, σ. I-8667, σκέψη 15 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

27 Πράγματι, κατά παρέκκλιση ιδίως από τη γενική αρχή του άρθρου 4, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, δηλαδή ότι, εάν ο εναγόμενος δεν έχει κατοικία στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους, η διεθνής δικαιοδοσία σε κάθε συμβαλλόμενο κράτος ρυθμίζεται από το δίκαιο του κράτους αυτού, το άρθρο 16, σημείο 1, στοιχείο α΄, της ίδιας Συμβάσεως προβλέπει, στον τομέα των εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων και της μισθώσεως ακινήτων, την αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων του συμβαλλομένου κράτους της τοποθεσίας του ακινήτου (απόφαση Klein, προαναφερθείσα, σκέψη 14). Εξάλλου, οι διατάξεις τού εν λόγω άρθρου 16 έχουν ως αποτέλεσμα να στερούνται οι διάδικοι της επιλογής δικαστηρίου η οποία διαφορετικά θα ήταν δική τους και, σε ορισμένες περιπτώσεις, να υπάγονται σε δικαστήριο το οποίο δεν είναι το δικαστήριο της κατοικίας κανενός από αυτούς (βλ. ιδίως την απόφαση Reichert και Kockler, προαναφερθείσα, σκέψη 9).

28 Όσον αφορά τον σκοπό τον οποίο επιδιώκει το άρθρο 16, σημείο 1, στοιχείο α΄, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, τόσο από την έκθεση Jenard σχετικά με τη Σύμβαση των Βρυξελλών (ΕΕ 1986, C 298, σ. 29) όσο και από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η ουσιώδης αιτιολογία της αποκλειστικής διεθνούς δικαιοδοσίας των δικαστηρίων του συμβαλλομένου κράτους της τοποθεσίας του ακινήτου είναι το γεγονός ότι το δικαστήριο του τόπου της επίμαχης καταστάσεως είναι σε καλύτερη θέση για να εκδικάσει τις διαφορές στον τομέα των εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων και της μισθώσεως ακινήτων (βλ. ιδίως την απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1977, 73/77, Sanders, Συλλογή τόμος 1977, σ. 755, σκέψεις 11 και 12).

29 Πράγματι, όσον αφορά ειδικότερα τις διαφορές που αφορούν εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων, οι διαφορές αυτές πρέπει να εκδικάζονται γενικά σύμφωνα με τους κανόνες του κράτους της τοποθεσίας του ακινήτου, οι δε ανακύπτουσες συναφώς αμφισβητήσεις απαιτούν συχνά εξακριβώσεις, έρευνες και πραγματογνωμοσύνες οι οποίες πρέπει να πραγματοποιούνται επί τόπου, έτσι ώστε η αναγνώριση αποκλειστικής διεθνούς δικαιοδοσίας υπέρ του δικαστηρίου του τόπου του ακινήτου, το οποίο λόγω της γειτνιάσεως είναι σε καλύτερη θέση να έχει γνώση των πραγματικών καταστάσεων, ανταποκρίνεται προς το συμφέρον της ορθής απονομής της δικαιοσύνης (βλ. ιδίως τις προαναφερθείσες αποφάσεις Sanders, σκέψη 13, και Reichert και Kockler, σκέψη 10).

30 Λαμβάνοντας υπόψη τις ερμηνευτικές αρχές που υπενθυμίζονται ανωτέρω, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το άρθρο 16, σημείο 1, στοιχείο α΄, της Συμβάσεως των

Βρυξελλών έχει την έννοια ότι δεν περιλαμβάνονται στην αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων του συμβαλλόμενου κράτους της τοποθεσίας του ακινήτου όλες οι αγωγές που αφορούν εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων, αλλά μόνον οι αγωγές εκείνες οι οποίες, αφενός, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω Συμβάσεως και, αφετέρου, περιλαμβάνονται μεταξύ αυτών με τις οποίες επιδιώκεται ο καθορισμός της εκτάσεως, της υφής, της κυριότητας και της νομής ακινήτων ή της υπάρξεως άλλων εμπραγμάτων δικαιωμάτων επ' αυτών, καθώς και η εξασφάλιση στους δικαιούχους της προστασίας των προνομιών που συνδέονται με τον τίτλο τους (απόφαση Reichert και Kockler, προαναφερθείσα, σκέψη 11).

31 Όπως ορθά υποστηρίζουν η ČEZ, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, μια αγωγή με αίτημα την παύση εκπομπών, ενδεχομένως προληπτικού χαρακτήρα, όπως η ασκηθείσα στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης, δεν εμπίπτει στην κατηγορία των αγωγών που προσδιορίζονται στην προηγούμενη σκέψη.

32 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι η έκθεση Jenard (προαναφερθείσα, σ. 1, 34 και 35) υπογραμμίζει ότι ένας κανόνας διεθνούς δικαιοδοσίας όπως αυτός του άρθρου 16, σημείο 1, στοιχείο α΄, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, που «στηρίζεται στο αντικείμενο της αγωγής», έχει εφαρμογή όταν πρόκειται για «αμφισβητήσεις με αντικείμενο εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων».

33 Όσον αφορά την έκθεση Schlosser επί της συμβάσεως σχετικά με την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας στη Σύμβαση των Βρυξελλών (ΕΕ 1986, C 298, σ. 99, σημείο 163), η έκθεση αυτή υπογραμμίζει, συναφώς, ότι οι εμπειρογνώμονες της επιτροπής που συνέταξε την εν λόγω έκθεση εύκολα διαπίστωσαν ότι οι αγωγές αποζημιώσεως που στηρίζονται στην προσβολή εμπραγμάτων δικαιωμάτων ή σε βλάβες σε ακίνητα επί των οποίων υφίσταται εμπράγματο δικαίωμα δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 16, σημείο 1, στοιχείο α΄, της εν λόγω Συμβάσεως όταν η ύπαρξη και η ουσία του εμπραγμάτου δικαιώματος, συνήθως της κυριότητας, έχουν συναφώς δευτερεύουσα μόνο σημασία.

34 Ακόμη, μια αγωγή με αίτημα την παύση εκπομπών, ενδεχομένως προληπτικού χαρακτήρα, όπως αυτή της κύριας δίκης, δεν αποτελεί ούτε αμφισβήτηση αφορώσα εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου. Ασφαλώς, βάση μιας τέτοιας αγωγής είναι η προσβολή ενός εμπραγμάτου δικαιώματος, όμως, στο πλαίσιο αυτό, ο εμπράγματος χαρακτήρας τού εν λόγω δικαιώματος έχει δευτερεύουσα σημασία. Όπως υπογράμμισαν η ČEZ και η Επιτροπή, ο εμπράγματος χαρακτήρας του επίμαχου δικαιώματος δεν έχει αποφασιστική σημασία όσον αφορά τη διαμόρφωση της διαφοράς της κύριας δίκης, η οποία δεν θα ήταν ουσιαστικά διαφορετική αν το δικαίωμα του οποίου ζητείται η προστασία κατά των εκπομπών περί των οποίων γίνεται λόγος σχετικά ήταν διαφορετικής φύσεως, όπως, για παράδειγμα, το δικαίωμα στη σωματική ακεραιότητα ή ένα δικαίωμα επί κινητών. Όπως και με την αγωγή της κύριας δίκης, με τέτοιου είδους αγωγές επιδιώκεται κατ' ουσίαν να υποχρεωθεί να παύσει τις βλαπτικές ενέργειές του ο προσβάλλων, πραγματικά ή δυνητικά, ένα δικαίωμα, ιδίως επειδή δεν συμμορφώθηκε προς τις ισχύουσες τεχνικές απαιτήσεις.

35 Πρέπει επίσης να υπογραμμιστεί ότι οι παρατηρήσεις περί ορθής απονομής της δικαιοσύνης, που αποτελεί τη ratio του άρθρου 16, σημείο 1, στοιχείο α΄, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, όπως αυτές υπενθυμίστηκαν στη σκέψη 29 της παρούσας αποφάσεως, δεν ασκούν επιρροή όταν πρόκειται για αγωγή με αίτημα την παύση εκπομπών, ενδεχομένως προληπτικού χαρακτήρα, όπως αυτή της κύριας δίκης, οπότε παρά ταύτα μια τέτοια αγωγή εξακολουθεί να μην εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής.

36 Πράγματι, αφενός, όταν πρόκειται, όπως εν προκειμένω, για δύο ακίνητα ευρισκόμενα στο έδαφος δύο διαφορετικών κρατών, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι μια αγωγή όπως αυτή της οποίας έχει επιληφθεί το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει γενικά να εκδικάζεται σύμφωνα με τους κανόνες του ενός και όχι του άλλου από τα δύο αυτά κράτη.

37 Όπως προκύπτει συναφώς από το άρθρο 364, παράγραφος 2, του ABGB, που προβλέπει ότι οι εκπομπές των οποίων η παύση μπορεί να διαταχθεί είναι εκείνες οι προερχόμενες από «γειτονικό ακίνητο» οι οποίες «υπερβαίνουν το σύνηθες, κατά τα ισχύοντα στον συγκεκριμένο τόπο, μέτρο και παραβλάπτουν ουσιωδώς τη συνήθη για την περιοχή χρήση του ακινήτου», μια αγωγή τέτοιας φύσεως

συνεπάγεται γενικά ότι θα λαμβάνονται υπόψη τα ιδιαίτερα κριτήρια που συνδέονται με τα οικεία ακίνητα. Στο πλαίσιο αυτό, δύσκολα μπορεί να θεωρηθεί ότι μια διάταξη του είδους αυτού προορίζεται να θεμελιώσει μιαν αποκλειστική δικαιοδοσία όταν ενδεχόμενο αποτέλεσμα της αποστάσεως μεταξύ των δύο αυτών ακινήτων είναι ακριβώς η ύπαρξη διαφορετικών τοπικών συνθηκών.

38 Αφετέρου, η εξέταση μιας αγωγής όπως αυτή της κύριας δίκης δεν συνεπάγεται την εκτίμηση πραγματικών περιστατικών τα οποία, ως συνδεόμενα ειδικότερα με την τοποθεσία ενός μόνον από τα δύο επίμαχα ακίνητα, θα ήταν ικανά να δικαιολογήσουν τη δικαιοδοσία των δικαστηρίων ενός των εμπλεκομένων κρατών, αποκλείοντας τα δικαστήρια του άλλου. Έτσι, στις σκέψεις 15 και 17 της αποφάσεως της 30ής Νοεμβρίου 1976, 21/76, Bier, λεγόμενης «Mines de Potasse d' Alsace» (Συλλογή τόμος 1976, σ. 613), που εκδόθηκε σχετικά με αγωγή αποζημιώσεως ασκηθείσα λόγω της προκλήσεως υλικής ζημίας σε ακίνητο ευρισκόμενο εντός κράτους μέλους εξαιτίας απορρίψεως ρύπων σε ποτάμι προερχομένων από βιομηχανικές εγκαταστάσεις ευρισκόμενες εντός άλλου κράτους μέλους, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι, προκειμένου περί καταστάσεων του είδους αυτού, τόσο ο τόπος όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός όσο και ο τόπος όπου επήλθε η ζημία μπορούν να παράσχουν ιδιαίτερα χρήσιμες ενδείξεις, αναλόγως της περιπτώσεως, για τη διεξαγωγή των αποδείξεων και την οργάνωση της δίκης.

39 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, όπως προκύπτει από τη διάταξη του αιτούντος δικαστηρίου, με την αγωγή που άσκησε το Land Oberösterreich αποσκοπείται να προσδιοριστεί αν τα αποτελέσματα που έχει ή ενδέχεται να έχει η ιοντίζουσα ακτινοβολία η οποία προέρχεται από τον πυρηνικό σταθμό του Temelin υπερβαίνει τα αποτελέσματα ή τους κινδύνους που κανονικά συνδέονται με τη λειτουργία ενός τέτοιου σταθμού με βάση το παρόν στάδιο εξελίξεως της τεχνικής. Όπως ορθά σημείωσαν η ČEZ, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή, μια τέτοια εκτίμηση συνεπάγεται προφανώς εξέταση η οποία θα πρέπει να διενεργηθεί, σε μεγάλο βαθμό, στον τόπο εγκαταστάσεως του εν λόγω σταθμού.

40 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 16, σημείο 1, στοιχείο α΄, της Συμβάσεως των Βρυξελλών έχει την έννοια ότι δεν υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής

της διατάξεως αυτής αγωγή η οποία, όπως η ασκηθείσα στην υπόθεση της κύριας δίκης βάσει του άρθρου 364, παράγραφος 2, του ABGB, αποσκοπεί στην παρεμπόδιση των εκπομπών που θίγουν ή υπάρχει κίνδυνος να θίξουν ακίνητα των οποίων είναι κύριος ο ασκήσας την αγωγή αυτή και που προκαλούνται λόγω της ιοντίζουσας ακτινοβολίας η οποία προέρχεται από πυρηνικό σταθμό ευρισκόμενο στο έδαφος κράτους που γειτνιάζει με εκείνο στο οποίο ευρίσκονται τα ακίνητα αυτά.

Επί των δικαστικών εξόδων

41 Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει, έναντι των διαδίκων της κύριας δίκης, τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 16, σημείο 1, στοιχείο α΄, της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, όπως ισχύει κατόπιν της πλέον πρόσφατης τροποποιήσεώς της με τη Σύμβαση της 29ης Νοεμβρίου 1996 για την προσχώρηση της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας, έχει την έννοια ότι δεν υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής μια αγωγή η οποία, όπως η ασκηθείσα στην υπόθεση της κύριας δίκης βάσει του άρθρου 364, παράγραφος 2, του αυστριακού αστικού κώδικα (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch), αποσκοπεί στην παρεμπόδιση των εκπομπών που θίγουν ή υπάρχει κίνδυνος να θίξουν ακίνητα των οποίων είναι κύριος ο ασκήσας την αγωγή αυτή και που προκαλούνται λόγω της ιοντίζουσας ακτινοβολίας η οποία προέρχεται από πυρηνικό σταθμό ευρισκόμενο στο έδαφος κράτους που γειτνιάζει με εκείνο στο οποίο ευρίσκονται τα ακίνητα αυτά.

(υπογραφές)